

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas
Vides aizsardzības departamenta direktorei
Rudītei Veserei

2021. gada 16. novembris

Nr.32/21

Par Ministru kabineta noteikumu projektu "Derīgo izraķteņu ieguves kārtība"

Biedrība "Latvijas ceļu būvētājs" (turpmāk tekstā – Biedrība LCB) ir saņēmusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk tekstā - VARAM) 2021. gada 22. oktobra vēstuli Nr. 1-132/9394 un izskatījusi sagatavoto Ministru kabineta (turpmāk tekstā – MK) noteikumu projektu "Derīgo izraķteņu ieguves kārtība". Tā kā noteikumu projekts šobrīd ir tikai izstrādes stadijā, tad Biedrība kā VARAM sociālais partneris vēlas piedāvāt būvuzņēmēju skatījumu par nepieciešamajām izmaiņām projektā. Apkopojot ceļu būvniecības nozares priekšlikumus un neskaistros jautājumus, Biedrība LCB ir sagatavojusi sekojošu tabulu:

Nr.	MK noteikumu projekta "Derīgo izraķteņu ieguves kārtība" redakcija	LCB iebildumi, jautājumi un ieteikumi
1.	<p>43. Projektā iekļauj šādas sadaļas:</p> <p>43.7. rekultivācijas veids, pasākumi un termiņš, kādā tiks pabeigti rekultivācijas darbi;</p>	<p>Iebilstam pret <u>noteiktu termiņu</u> norādīšanu, kādā tiks pabeigti rekultivācijas darbi ieguves projektā.</p> <p>Derīgo izraķteņu ieguvējs uzsākot ieguvi, nevar paredzēt, kādā laika periodā izstrādās limitētos derīgo izraķteņu apjomus atradnē un pabeigs rekultivāciju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) derīgo izraķteņu apjoma izstrāde un minerālā materiāla sagatavošana ir atkarīga no pieprasījuma, izsludinātajiem iepirkumiem attiecīgajā reģionā, būvizstrādājumu tirgus situācijas valstī; 2) pieaugošās kvalitātes prasības attiecībā uz minerālo materiālu sagatavošanu (fracionētās šķembas un maisījumi) ieguvējam var radīt zināmus papildus finanšu un laika ieguldījumus, piemēram, lai iegādātos dozatorus vai lai veiktu materiāla skalošanu ar mērķi samazināt putekļu saturu materiālam. Kopumā tas var neplānoti pagarināt derīgo izraķteņu izstrādes periodu.

Biedrība "Latvijas ceļu būvētājs"

Brīvības gatve 202 / Rīga / Latvija / LV-1039 / lcb@lcb.lv / www.lcbb.lv

Reģ. Nr. 40008081902 / a/s "SEB Banka" / Konta numurs: LV05UNLA0050004359650 / Kods: UNLALV2X

2.	<p>44. Projekta pielikumā pievieno šo noteikumu 42.1., 42.2., 42.4. un 42.5. apakšpunktā minēto dokumentu kopijas, rekultivācijas veida saskaņojumu ar pašvaldību, būvatļauju un citus saskaņojumus/ tehniskos noteikumus, ja tādi nepieciešami.</p> <p><i>[nepieciešama diskusija – citi pašvaldību nosacījumi, kas nav ietverti saistošajos noteikumos, un kurus pašvaldība var izvirzīt derīgo izrakteņu ieguvējam/ nav pretrunā ar normatīvajiem aktiem]</i></p>	<p>Biedrība piekrīt, ka nepieciešama kopēja diskusija par šī punkta prasību un vēlamies tajā iesaistīties.</p>
3.	<p>45. Projektam ir šādi grafiskie pielikumi: 45.2 derīgo izrakteņu izvešanas maršruta shēma kartē mērogā 1:10 000–1:50 000;</p>	<p><i>Jautājums:</i> Cik lielā attālumā (km) no atradnes ir jāizstrādā derīgo izrakteņu izvešanas maršruta shēma? <i>Priekšlikums:</i> Shēmā norādīt attālumu līdz pirmajam pašvaldības vai valsts autoceļu pieslēgumam. Kā arī norādīt vairākus maršrutus, ja tas iespējams.</p>
4.	<p>59. Licences laukuma robežas vai izstrādes laukuma robežu apvidū nosprauž ģeodēzisko vai zemes kadastrālās uzmērīšanas darbu veikšanai sertificēta persona derīgo izrakteņu ieguvēja pārstāvja klātbūtnē. Par robežu nospraušanu sastāda aktu (13. pielikums).</p> <p>13. pielikums 5. Robežu nospraušanā ir izmantotas _____ robežzīmes ar numuriem: Pielikumā: plāns vai karte mērogā 1:1000–1:10000 ar licences vai atļaujas laukuma robežpunktiem.</p>	<p><i>Priekšlikums:</i> Paredzēt, ka 13. pielikuma aktu pārstāvji paraksta elektroniski. Tātad papildināt 13. pielikumu ar teikumu – “Dokumentu rekvizītu "paraksts" neaizpilda, ja elektroniskais dokuments ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu.”</p> <p><i>Jautājums:</i> Pašlaik nav skaidri saprotams, kurš plāns jāpievieno pie 13. pielikuma: - plāns licences vai atļaujas laukuma robežpunktiem, - plāns derīgo izrakteņu ieguves projektā noteiktajiem robežpunktiem (izstrādes laukuma robežas)?</p>
5.	<p>70. Līdz nākamā kalendārā gada 1. februārim zemes dzīļu izmantotājs centra ģeoloģiskās informācijas sistēmā elektroniski iesniedz 14. pielikumā noteiktos datus par derīgo izrakteņu ieguvē.</p>	<p>LCB precizējumi MK noteikumu 14. pielikumā:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Virs tabulas prasīts norādīt licences vai atļaujas numuru, bet tabulā atkal šī pati prasība. <i>Priekšlikums</i> – dzēst virs tabulas teikumu “Zemes dzīļu izmantošanas licences vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujas numurs”. 2) Lai būtu vienota izpratne, Biedrība piedāvā 14. pielikumā norādīt mērvienību, kādā noteikts ieguves limita apjoms un krājumu aprēķins - tūkst. m³. 3) Biedrība piedāvā savstarpēji saskaņot Ministru kabineta (MK) noteikumu prasības. Tāpat kā MK noteikumu Nr. 404 “Kārtība, kādā aprēķina un

		<p>maksā dabas resursu nodokli, izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju un auditē apsaimniekošanas sistēmas” 6. pielikumā, arī MK noteikumu projekta “Derīgo izrakteņu ieguves kārtība” 14. pielikuma norādīt ieguves limita atlikumu gada sākumā</p> <p>4) Praksē novērots, ka LVĢMC akceptētie krājumi reizēm atšķiras no piešķirtā Valsts vides dienesta ieguves limita apjoma, līdz ar to rodas jautājums, vai tabulas trešajā kolonnā “Derīgo izrakteņu ieguves limita apjoms, par kuru notiek atskaitīšanās”, būtu jānorāda konstants (nemainīgs) apjoms?</p> <p>5) Tā kā ieguvējam būs jāatskaitās par piešķirtā ieguves limita krājumiem, tad priekšlikums būtu papildināt 14. pielikuma tabulas trešo kolonnu ar - A, N kategorijām.</p> <p>6) Lai saglabātu konsekveni ar esošajiem MK noteikumiem Nr. 570 “Derīgo izrakteņu ieguves kārtība” un lai nerastos kļūdas vai pārpratumi par iegūtā izrakteņa daudzuma krājumu kategoriju, Biedrība piedāvā tabulas septīto kolonnu papildināt ar - A un N kategoriju.</p> <p>7) Tā kā Dabas resursa nodokļa pārskata datiem jāsakrīt ar gada ieguves pārskata datiem, tad Biedrība izsaka priekšlikumu - Gada ieguves pārskatā un Dabas resursa nodokļa lapā norādīt ieguves limita apjomus, lai katrā gada sākumā Dabas resursa nodokļa lapā tiek parādīts <i>derīgā izrakteņa ieguves limita atlikums</i>.</p> <p>8) Vai ceļu būvniecība un minerālo materiālu ražošana klasificējas kā resursu tālāka izmantošana? (tabulas devītā kolonna).</p>
6.	<p>74. Neatkarīgi no uzskaites veida derīgo izrakteņu ieguvējs nodrošina topogrāfisko uzmērīšanu un kalendāra gada laikā iegūtā apjoma aprēķināšanu (15. pielikums), ja iegūst: <i>[diskusija – par atlikušo krājumu aprēķināšanas biežumu]</i></p>	<p><i>Precizējums:</i> 74. punktā norādīts 15. pielikums, bet jābūt 16. pielikums.</p> <p><i>Jautājumi:</i> Ja akta sastādīšanā piedalās sertificēts mērnieks, kāpēc mērnieks nepiedalās akta parakstīšanā? Kāpēc akta parakstīšanā jāpiedalās diviem ieguvēja pārstāvjiem? <i>Priekšlikums:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - paredzēt 16. pielikuma akta, paskaidrojuma un topogrāfisko plānu elektronisko parakstīšanu; - dzēst noteikumu 16.pielikumā punktu “4.2. derīgo izrakteņu ieguvēja pārstāvis”.

7.	77. Šo noteikumu 72. punktā minēto gada pēdējā ceturksnī veikto derīgo izrakteņu apjoma aprēķinu un topogrāfisko uzmērījumu plānu izrakteņu ieguvējs iesniedz dienestā līdz nākamā kalendāra gada 1. februārim. <i>[diskusija – par topogrāfiskajiem uzmērījumiem; kas nepieciešams topo uzmērījuma aktā]</i>	Biedrība atbalsta diskusijas uzsākšanu ar sociālajiem partneriem, kā arī esam gatavi aktīvi iesaistīties sanāksmēs.
8.	81. Derīgo izrakteņu ieguvējs nodrošina atlikušo derīgo izrakteņu krājuma (izņemot kūdru) aprēķinu šādos gadījumos: 81.1. ne retāk kā reizi 10 gados, skaitot no pirmā ieguves gada;	Uzskatām, ka nav ekonomiski pamatoti veikt aprēķinu ik pēc 10 gadiem, ja ieguves atļauja izsniegta uz ilgāku laiku. <i>Priekšlikums:</i> noteikt atlikušo derīgo izrakteņu krājumu (izņemot kūdru) aprēķina veikšanas termiņu tādu pašu, kā noteikts derīgo izrakteņu ieguves licencē.
9.	95. Rekultivācijas mērķis ir nodrošināt pilnvērtīgu ieguves vietas turpmāku izmantošanu pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas. Derīgo izrakteņu ieguve ir pabeigta, ja: 95.1. atradnes rūpnieciski iegūstamo apjomu atlikums ir mazāks par 10% no noteiktā limita un ieguvējs vairs neturpina ieguvi;	Biedrība <u>iebilst</u> pret 95.1. punktā noteikto limitēto krājumu atlikumu mazāku par 10%. Praktiskajā ieguvē ir gadījumi, kad nav iespējams izstrādāt limitētos derīgo izrakteņu krājumus virs noteiktā gruntsūdens līmeņa, tas ir, 1m virs gruntsūdens līmeņa. Karjera izstrādātā gultne ir tik nestabila un piesātināta ar ūdeni, ka pa gultni nevar pārvietoties smagā karjera ieguves tehnika un transports. Tiek apdraudēta darba vide un darbinieku drošība. Šādu vai citus nestandarta gadījumus nevar uzņēmums paredzēt, izstrādājot ieguves projektu. <i>Priekšlikums:</i> dzēst 95.1. punktu.
10.	95.2. ieguvējs ir paziņojis dienestam par derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanu. <i>[diskusija par ieguves pabeigšanu]</i>	Biedrība piekrīt, ka nepieciešama kopēja diskusija par ieguves pabeigšanu.
11.	97. Rekultivācija jāuzsāk gada laikā pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas. Par derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanu viena mēneša laikā jāpaziņo dienestam. Rekultivāciju nodrošina derīgo izrakteņu ieguvējs.	Saskatām, ka šo noteikumu projekta 95.2. punkts un 97. punkts lieki dublējas. <i>Priekšlikums:</i> dzēst 97. punkta otro teikumu.
12.	98. Dienests jāinformē vismaz 3 darba dienas pirms rekultivācijas uzsākšanas. Rekultivāciju var veikt vienlaikus ar derīgo izrakteņu ieguvi. Ja derīgo izrakteņu ieguve nenotiek atbilstoši projektam, rekultivāciju paralēli ieguves darbiem veikt aizliegts.	<i>Jautājums:</i> Ja rekultivāciju veic vienlaicīgi ar ieguvi, vai šādā gadījumā ieguvējam arī jāziņo dienestam?
13.	107. Pabeigtos rekultivācijas darbus pieņem komisija, kuras sastāvā ir dienesta, attiecīgās pašvaldības, zemes	

	<p>īpašnieka un derīgo izrakteņu ieguvēja pārstāvji. Ja rekultivācija nesatur būvdarbus, tos pieņem ar darbu pieņemšanas aktu (22. pielikums). Vienu akta eksemplāru nosūta centram. Būvdarbus pieņem atbilstoši būvniecību regulējošos normatīvajos aktos minētajiem nosacījumiem.</p> <p><i>[diskusija par darbu pieņemšanas pārstāvjiem; t.sk. no pašvaldības puses]</i></p>	<p><i>Priekšlikums:</i> paredzēt šo MK noteikumu 22. pielikumā dokumenta elektronisko parakstīšanu. Papildināt 22. pielikumu ar teikumu - Dokumentu rekvizītu "paraksts" neaizpilda, ja elektroniskais dokuments ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu.</p> <p><i>Priekšlikums:</i> Lai nebūtu pārpratumi par pienākumu sadali, papildināt 107. punkta trešo teikumu ar vārdiem "Derīgo izrakteņu ieguvējs", izsakot teikumu šādā redakcijā - Derīgo izrakteņu ieguvējs vienu akta eksemplāru nosūta centram.</p>
14.	Noteikumu 95. – 108. punkts	<p>Noteikumi reglamentē Derīgo izrakteņu ieguves vietas rekultivācijas jautājumus, taču neviens normatīvā akta punkts neparedz kompensācijas mehānismu iespējamo risku mazināšanai gadījumiem, kad persona, kura uz izsniegtās derīgo izrakteņu ieguves atļaujas vai licences pamata veic derīgo izrakteņu ieguvī un iegūšanas procesā izvairās vai nepilda normatīvos aktos paredzēto.</p> <p><i>Priekšlikums:</i> izstrādāt un ieviest derīgo izrakteņu ieguves vietu rekultivācijas kārtību, kas paredz finanšu nodrošinājuma ieviešanu rekultivācijas procesam, lai izvairītos no gadījumiem, kad tiek veikta derīgo izrakteņu ieguve un jau sākotnēji netiek plānota šo ieguves vietu rekultivācija.</p>
15.	Pārejas noteikumu 109. punkts	<p>Projekta noteikumos nav noteikts kādā veidā ieguves atļauja tiek anulēta pēc atradnē veiktās rekultivācijas.</p> <p><i>Priekšlikums:</i> Papildināt pārejas noteikumu 109. punktu ar prasību, ka ieguvējs iesniedz dienestam iesniegumu par ieguves atļaujas anulēšanu, ja ieguves atļaujas termiņš vēl ir derīgs pēc rekultivācijas pabeigšanas.</p>

Iepazīstoties ar MK noteikumu projektu Biedrībai radās arī daži konceptuāli jautājumi par nozares normatīvu saskaņošanu. No noteikumu projekta saturiskā tvēruma nav skaidrs, vai noteikumu projekts pilnībā vai kādā to daļā aizstās VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" (turpmāk – Centrs) Metodiskos norādījumus? Atbalstām Metodisko norādījumu aizvietošanu ar MK noteikumiem, tas būtu noderīgi vispārējo tiesību principu ievērošanai un ārējo normatīvo aktu piemērošanai administratīvajā procesā.

Biedrība saskata MK noteikumu projektā tendenci, ka Centrs iegūst plašas tiesības, pilnvaras un kontroles funkcijas, kuras pārsniedz Centra dibināšanas mērķī noteikto. Ar šo MK noteikumu projektu faktiski tiek palielinātas Centra pilnvaras un kontroles funkcijas vides aizsardzības un dabas resursu izmantošanā, uzņemoties Valsts vides dienesta un tā reģionālo vides pārvalžu funkcijas un uzdevumus.

Biedrība jau gadiem ir vērsusi VARAM uzmanību uz stingrāka normatīvā regulējuma trūkumu saistībā ar nosacījumiem privātpersonām, kuras veido būvprojektus oficiāli kā piemājas dīķa vajadzībām, bet faktiski iegūtos derīgos izrakteņus realizē peļņas gūšanas nolūkā. Tas noved pie derīgo izrakteņu realizācijas tirgus degradēšanas, konkurences deformēšanas, nodokļu nenomaksāšanas par reāli iegūto derīgo izrakteni un tml. MK noteikumu projektā joprojām ir atviegloti nosacījumi iepriekšminētām privātpersonām. Noteikumu projektā būtu jāievieš regulējums, kas paredzētu, ka, ja pazemes un virszemes būvju būvniecības, tajā skaitā dīķu un citu ūdenstilpju ierīkošanas, virszemes ūdensobjektu gultnes tīrīšanas vai padziļināšanas rezultātā tiek iegūti derīgie izrakteņi un tos paredzēts realizēt, tad uz šo zemes dziļi izmantošanu attiecināma tāda pat kārtība, kāda MK noteikumu projektā noteikta karjeru izstrādātājiem.

Biedrība "Latvijas ceļu būvētājs" saprot, ka MK noteikumu projekts vēl tiks papildināts un pilnveidots, līdz ar to vēlamies informēt VARAM, ka Biedrības pārstāvji ir gatavi ņemt dalību noteikumu izstrādes darba grupā.

Ar cieņu,

Biedrības „Latvijas ceļu būvētājs”
Valdes priekšsēdētājs

Andris Bērziņš